

32001L0055

2001 8 7

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 212/12

TARYBOS DIREKTYVA 2001/55/EB

2001 m. liepos 20 d.

dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 63 straipsnio 2 dalies a ir b punktus,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ⁽²⁾,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

atsižvelgdama į Regionų komiteto nuomonę ⁽⁴⁾,

kadangi:

- (1) Bendrosios prieglobsčio politikos, įskaitant bendrąsias Europos priemonės dėl prieglobsčio, rengimas yra Europos Sąjungos tikslo nuosekliai kurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, atvirą tiems, kurie dėl aplinkybių priversti teisėtai ieškoti apsaugos Europos Sąjungoje, dalis.
- (2) Negalinčių grįžti į savo kilmės šalį perkeltųjų asmenų masinių srautų Europoje pastaraisiais metais pasitaiko vis dažniau. Tais atvejais gali tekti sukurti išimtinis planus, kad šiems asmenims būtų galima nedelsiant suteikti laikiną apsaugą.
- (3) Išvadose apie asmenis, kurie buvo priversti persikelti dėl konflikto buvusioje Jugoslavijoje, patvirtintose už imigraciją atsakingų ministrų susitikimuose 1992 m. lapkričio 30 d. ir gruodžio 1 d. Londone bei 1993 m. birželio 1 d. ir 2 d. Kopenhagoje, valstybės narės ir Bendrijos institucijos pareiškė susirūpinimą perkeltųjų asmenų padėtimi.
- (4) 1995 m. rugsėjo 25 d. Taryba priėmė rezoliuciją dėl prievolių, ryšium su perkeltųjų asmenų laikinu priėmimu ir apgyvendinimu pasidalijimo ⁽⁵⁾, ir 1996 m. kovo 4 d.

Sprendimą 96/198/TVR dėl to, kaip ypatingos skubos tvarka pasidalyti prievoles, susijusias su perkeltųjų asmenų laikinu priėmimu ir apgyvendinimu ⁽⁶⁾.

- (5) 1998 m. gruodžio 3 d. Tarybos ir Komisijos veiksmų plane ⁽⁷⁾ numatyta, kad pagal Amsterdamo sutartį reikia skubiai priimti minimalias normas, kaip suteikti laikiną apsaugą iš trečiųjų šalių perkeltiems asmenims, negalintiems grįžti į savo kilmės šalį, ir imtis priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų, priimant perkeltuosius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius, pusiausvyrą.
- (6) 1999 m. gegužės 27 d. Taryba priėmė išvadas dėl perkeltųjų asmenų iš Kosovo. Šiose išvadose Komisija ir valstybės narės raginamos pasimokyti iš savo reakcijos į Kosovo krizę, kad pagal Sutarties nuostatas parengtų priemones.
- (7) Europos Vadovų Taryba savo specialiaame susitikime 1999 m. spalio 15 d. ir 16 d. Tamperėje pripažino būtinybę valstybėms narėms solidarčiai tarpusavyje susitarti dėl perkeltųjų asmenų laikinos apsaugos.
- (8) Todėl esant masiniam perkeltųjų asmenų srautui būtina nustatyti laikinos apsaugos suteikimo minimalias normas ir imtis priemonių skatinti valstybių narių tarpusavio pastangų priimant perkeltuosius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą.
- (9) Šios normos ir priemonės yra tarpusavyje susijusios ir abipusiškai priklausomos, kad būtų pasiektas veiksmingumas, darna ir solidarumas, o svarbiausia – būtų išvengta antrinių judėjimų pavojaus. Todėl jos turėtų būti priimtos bendru teisiniu dokumentu.
- (10) Ši laikina apsauga turėtų atitikti valstybių narių tarptautinius įsipareigojimus dėl pabėgėlių. Pirmiausia ji neturėtų iš anksto nulemti pabėgėlio statuso pripažinimo pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu, kurią ratifikavo visos valstybės narės.

⁽¹⁾ OL C 311 E, 2000 10 31, p. 251.

⁽²⁾ 2001 m. kovo 13 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽³⁾ OL C 155, 2001 5 29, p. 21.

⁽⁴⁾ 2001 birželio 13 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽⁵⁾ OL C 262, 1995 10 7, p. 1.

⁽⁶⁾ OL L 63, 1996 3 13, p. 10.

⁽⁷⁾ OL C 19, 1999 1 20, p. 1.

- (11) Turėtų būti gerbiama Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro mandatas dėl pabėgėlių ir kitų asmenų, kuriems būtina tarptautinė apsauga, ir turėtų būti įgyvendinta prie Amsterdamo sutarties Baigiamojo akto pridėta Deklaracija Nr. 17 dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 63 straipsnio, kuriame numatyta, kad turi būti pradėtos konsultacijos su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaru ir kitomis atitinkamomis organizacijomis prieglobsčio politikos klausimais.
- (12) Visai normalu, kad valstybės narės turi teisę minimaliose normose nustatyti ar taikyti palankesnes nuostatas asmenims, besinaudojantiems laikina apsauga esant masiniam perkeltųjų asmenų srautui.
- (13) Turint galvoje išimtinę šios direktyvos nuostatų pobūdį, kad būtų galima spręsti iš trečiųjų šalių perkeltųjų asmenų, negalinčių grįžti į savo kilmės šalį, masinio srauto arba kylančio tokio srauto pavojaus klausimus, suteikta apsauga turėtų būti ribotos trukmės.
- (14) Ar vyksta perkeltųjų asmenų masinis srautas, turėtų būti nustatyta Tarybos sprendimu, kuris turėtų būti privalomas visoms valstybėms narėms perkeltųjų asmenų, kuriems tas sprendimas taikomas, atžvilgiu. Turėtų būti nustatytos ir sprendimo galiojimo pabaigos sąlygos.
- (15) Turėtų būti nustatyti valstybių narių įsipareigojimai dėl asmenų, kurie naudojasi laikina apsauga esant masiniam perkeltųjų asmenų srautui, priėmimo ir gyvenimo sąlygų. Šie įsipareigojimai turėtų būti teisingi ir suteikti tam tikriems asmenims tinkamo lygio apsaugą.
- (16) Ryšium su sąlygomis, nustatytomis asmenims, kurie naudojami laikina apsauga pagal šią direktyvą, valstybės narės privalo laikytis diskriminaciją draudžiančių įsipareigojimų, nustatytų tarptautinės teisės dokumentuose, kadangi jos yra šiuos dokumentus pasirašiusios šalys.
- (17) Valstybės narės kartu su Komisija turėtų įgyvendinti tinkamas priemones, kad asmens duomenys būtų tvarkomi pagal 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽¹⁾ nustatytas apsaugos normas.
- (18) Turėtų būti parengtos taisyklės, kurios pagal valstybių narių tarptautinius įsipareigojimus ir Sutartį reguliuotą teisę pasinaudoti prieglobsčio procedūra laikinos apsaugos sąlygomis esant masiniam perkeltųjų asmenų srautui.
- (19) Turėtų būti numatyta principų ir priemonių, reguliuojančių asmenų grįžimą į kilmės šalį, ir priemonių, kurių turi imtis valstybės narės asmenų, kuriems laikinos apsaugos terminas pasibaigė, atžvilgiu, galimybė.
- (20) Turėtų būti numatytas bendras mechanizmas, padedantis pasiekti valstybių narių tarpusavio pastangų priimant perkeltuosius asmenis esant masiniam srautui ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą. Mechanizmas turėtų būti sudarytas iš dviejų dalių. Pirmoji dalis yra finansinė, o antroji susijusi su tikruoju asmenų priėmimu valstybėse narėse.
- (21) Laikina apsauga turėtų būti įgyvendinama valstybėms narėms bendradarbiaujant administraciniais klausimais tarpusavyje ir kartu su Komisija.
- (22) Būtina nustatyti kriterijus, pagal kuriuos tam tikriems asmenims nebūtų suteikiama laikina apsauga esant masiniam perkeltųjų asmenų srautui.
- (23) Kadangi siūlomų veiksmų tikslas, būtent – nustatyti laikinos apsaugos suteikimo esant masiniam perkeltųjų asmenų srautui minimalias normas ir numatyti priemones, skatinančias valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą, valstybės narės negali visapusiškai pasiekti, todėl dėl siūlomų veiksmų masto ar poveikio šis tikslas geriau būtų pasiektas Bendrijos lygiu, Bendrija gali imtis priemonių pagal Sutarties 5 straipsnyje numatytą subsidiarumo principą. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą ši direktyva nenumato daugiau, negu būtina šiam tikslui pasiekti.
- (24) Pagal Protokolo 3 straipsnį dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos, pridėtos prie Europos Sąjungos ir Europos bendrijos steigimo sutarčių, Jungtinė Karalystė 2000 m. rugsėjo 27 d. laišku pranešė apie savo norą dalyvauti priimančią ir taikant šią direktyvą.
- (25) Pagal minėto protokolo 1 straipsnį Airija nedalyvauja priimančią šią direktyvą. Todėl, nepažeidžiant anksčiau minėto protokolo 4 straipsnio, šios direktyvos nuostatos Airijai netaikomos.
- (26) Vadovaujantis Protokolo dėl Danijos pozicijos, pridėtos prie Europos Sąjungos ir Europos bendrijos steigimo sutarčių, 1 ir 2 straipsniais, Danija nedalyvauja priimančią šią direktyvą, todėl nei ji privalo laikytis jos, nei ši direktyva jai taikoma,

⁽¹⁾ OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Šia direktyva siekiama nustatyti laikinos apsaugos suteikimo, esant iš trečiųjų šalių perkeltųjų asmenų, negalinčių grįžti į savo kilmės šalį, masiniam srautui, minimalias normas ir skatinti valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą.

2 straipsnis

Šioje direktyvoje:

- a) „laikina apsauga“ – išimtinė tvarka, kai, esant iš trečiųjų šalių perkeltųjų asmenų, negalinčių grįžti į savo kilmės šalį, masiniam srautui arba kylant tokio srauto pavojui, suteikiama tokiems asmenims neatidėliotina ir laikina apsauga, pirmiausia tais atvejais, kai kyla pavojus, kad pagal prieglobsčio sistemą bus neįmanoma suvaldyti šio srauto nepakenkus jos veiksmingam funkcionavimui atitinkamų ir kitų apsaugos prašančių asmenų labui;
- b) „Ženevos konvencija“ – 1951 m. liepos 28 d. Konvencija dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu;
- c) „perkeltieji asmenys“ – trečiosios šalies piliečiai arba asmenys be pilietybės, buvę priversti palikti savo kilmės šalį ar regioną arba evakuoti iš jų pirmiausia atsiliepiant į tarptautinių organizacijų prašymą ir negalintys saugiai ilgai laikui grįžti dėl sąlygų, susiklosčiusių toje šalyje, kuriai gali būti taikomas Ženevos konvencijos 1A straipsnis arba kiti tarptautinę apsaugą suteikiantys tarptautiniai ar nacionaliniai dokumentai, pirmiausia:
 - i) asmenys, kurie pabėgo iš ginkluoto konflikto vietų arba vietų, kur vyrauja smurtas;
 - ii) asmenys, kuriems kilo didelis pavojus, kad jų žmogaus teisės bus sistemingai arba apskritai pažeidinėjamos, arba kurie jau dėl to nukentėjo;
- d) „masinis srautas“ – didelio perkeltųjų asmenų skaičiaus atvykimas į Bendriją iš konkrečios šalies ar geografinės vietos, nesvarbu, ar į Bendriją jie atvyko spontaniškai, ar kam padedant, pavyzdžiui, pagal evakavimo programą;
- e) „pabėgėliai“ – trečiosios šalies piliečiai ar asmenys be pilietybės, kaip apibrėžta Ženevos konvencijos 1A straipsnyje;
- f) „nelydimi nepilnamečiai“ – trečiosios šalies piliečiai ar asmenys be pilietybės, jaunesni nei aštuoniolikos metų, atvykstantys į valstybių narių teritoriją nelydimi suaugusio asmens, atskingo už juos pagal įstatymus ar papročių teisę, kol jie nėra veiksmingai perduoti tokio asmens globai, arba nepilnamečiai, palikti be lydimio asmens po to, kai jie įvažiavo į valstybių narių teritoriją;
- g) „leidimas gyventi“ – valstybės narės institucijų tos valstybės teisės aktais nustatytos formos išduotas leidimas, leidžiantis trečiosios šalies piliečiui ar asmeniui be pilietybės gyventi jos teritorijoje;
- h) „rėmėjas“ – trečiosios šalies pilietis, kuriam valstybėje narėje suteikta laikina apsauga pagal 5 straipsnyje nustatyta tvarka priimtą sprendimą ir kuris nori, kad prie jo prisijungtų jo šeimos nariai.

3 straipsnis

1. Laikina apsauga iš anksto nenulemia pabėgėlio statuso pripažinimo pagal Ženevos konvenciją.
2. Valstybės narės laikiną apsaugą suteikia deramai atsižvelgusios į žmogaus teises ir pagrindines laisves bei savo įsipareigojimus dėl negrąžinimo.
3. Klausimą dėl laikinos apsaugos nustatymo, įgyvendinimo ir panaikinimo sprendžia Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro (JTPRVK) valdyba ir kitos atitinkamos tarptautinės organizacijos reguliarių konsultacijų metu.
4. Ši direktyva netaikoma asmenims, kurie buvo priimti pagal laikinos apsaugos planus prieš jai įsigaliojant.
5. Ši direktyva neturi įtakos valstybių narių prerogatyvai priimti arba toliau taikyti palankesnes sąlygas asmenims, kuriems priklauso laikina apsauga.

II SKYRIUS

Laikinos apsaugos trukmė ir įgyvendinimas

4 straipsnis

1. Nepažeidžiant 6 straipsnio nuostatų, laikinos apsaugos trukmė yra vieneri metai. Jeigu ji nėra panaikinta pagal 6 straipsnio 1 dalies b punkto reikalavimus, ji gali būti automatiškai pratęsta šešių mėnesių laikotarpiams ne ilgiau kaip vienerius metus.
2. Jeigu laikinos apsaugos priežastys išlieka, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kuri, prieš pateikdama savo siūlymą Tarybai, išnagrinėja visus bet kurios valstybės narės prašymus, gali kvalifikuota balsų dauguma nuspręsti pratęsti laikinos apsaugos laiką ne ilgiau kaip vieneriems metams.

5 straipsnis

1. Ar yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, nustatoma pagal Tarybos sprendimą, priimtą kvalifikuota balsų dauguma Komisijos pasiūlymu, kuri, prieš pateikdama savo siūlymą Tarybai, išnagrinėja visus bet kurios valstybės narės prašymus.

2. Komisijos pasiūlyme turi būti bent nurodyta:

- a) konkrečių asmenų grupių, kurioms bus suteikta laikina apsauga, aprašymas;
- b) data, kada įsigalios laikina apsauga;
- c) perkeltųjų asmenų judėjimo masto įvertinimas.

3. Tarybos sprendimu visose valstybėse narėse pagal šios direktyvos nuostatas perkeltiesiems asmenims, kuriems tas sprendimas taikomas, suteikiama laikina apsauga. Sprendime turi būti bent nurodyta:

- a) konkrečių asmenų grupių, kurioms suteikiama laikina apsauga, aprašymas;
 - b) data, kada įsigalios laikina apsauga;
 - c) valstybių narių pateikta informacija apie jų priėmimo pajėgumą;
 - d) Komisijos, JTPRVK ir kitų atitinkamų tarptautinių organizacijų pateikta informacija.
4. Tarybos sprendimas priimamas remiantis:
- a) perkeltųjų asmenų padėties ir judėjimo masto patikrinimu;
 - b) įvertinimu, ar tikslinga suteikti laikiną apsaugą atsižvelgus į galimybę suteikti skubią pagalbą ir imtis veiksmų remiantis tokiomis priemonėmis arba jų netinkamumu;
 - c) valstybių narių, Komisijos, JTPRVK ir kitų atitinkamų tarptautinių organizacijų pateikta informacija.

5. Apie Tarybos sprendimą pranešama Europos Parlamentui.

6 straipsnis

1. Laikinos apsaugos terminas baigiasi:

- a) pasibaigus jo ilgiausios trukmės laikotarpiui; arba
- b) bet kada Tarybos sprendimu, priimtu kvalifikuota balsų dauguma remiantis Komisijos pasiūlymu, kuri, prieš pateikdama savo siūlymą Tarybai, išnagrinėja visus bet kurios valstybės narės prašymus.

2. Tarybos sprendimas priimamas nustačius, ar padėtis kilmės šalyje leidžia asmenims, kuriems buvo suteikta laikina apsauga, saugiai ir ilgam laikui grįžti į ją, deramai atsižvelgus į žmogaus

teises ir pagrindines laisves bei valstybių narių įsipareigojimus dėl negrąžinimo. Apie Tarybos sprendimą pranešama Europos Parlamentui.

7 straipsnis

1. Valstybės narės gali išplėsti šioje direktyvoje numatytos laikinos apsaugos taikymo sritį papildomoms perkeltųjų asmenų grupėms, neskaitant tų, kurioms taikomas 5 straipsnyje minėtas Tarybos sprendimas, jeigu jie buvo perkelti dėl tų pačių priežasčių ir iš tos pačios kilmės šalies ar regiono. Apie tai jos nedelsdamos praneša Tarybai ir Komisijai.

2. Šios direktyvos 24, 25 ir 26 straipsnių nuostatos netaikomos 1 dalyje minimai galimybei, išskyrus struktūrinę paramą, numatytą pagal Sprendimą 2000/596/EB ⁽¹⁾ įsteigtame Europos pabėgėlių fonde, tame sprendime nustatytais sąlygomis.

III SKYRIUS

Valstybių narių įsipareigojimai dėl asmenų, kurie naudojami laikina apsauga

8 straipsnis

1. Valstybės narės imasi priemonių, būtinų, kad asmenims, kurie naudojami laikina apsauga, būtų išduoti leidimai gyventi visą apsaugos laiką. Dokumentai ar kiti lygiaverčiai įrodymai išduodami tuo pačiu tikslu.

2. Nepaisant šio straipsnio 1 dalyje minėtų leidimų gyventi galiojimo termino, valstybių narių nustatytos sąlygos asmenims, kurie naudojami laikina apsauga, negali būti mažiau palankios nei tos, kurios nustatytos šios direktyvos 9–16 straipsniuose.

3. Prireikus valstybės narės asmenims, kurie į jų teritorijas įleidžiami, kad būtų suteikta laikina apsauga, sudaro visas galimybes įsigyti būtinas vizas, įskaitant tranzitines vizas. Formalumų turi būti kuo mažiau dėl skubėti verčiančios padėties. Vizos turėtų būti išduodamos neatlygintinai arba jų kaina turėtų būti kuo mažesnė.

9 straipsnis

Valstybės narės asmenims, kurie naudojami laikina apsauga, išduoda jiems suprantama kalba parengtą dokumentą, kuriame aiškiai nurodytos laikiną apsaugą reguliuojančios ir su ja tiesiogiai susijusios nuostatos.

10 straipsnis

Kad valstybės narės galėtų veiksmingai taikyti 5 straipsnyje minimą Tarybos sprendimą, jos užregistruoja II priedo a punkte minimus asmens duomenis tų asmenų, kurie jų teritorijoje naudojami laikina apsauga.

⁽¹⁾ OL L 252, 2000 10 6, p. 12.

11 straipsnis

Valstybė narė susigražina asmenį, kuriam ji savo teritorijoje buvo suteikusi laikiną apsaugą, jeigu minėtas asmuo pasilieka kitos valstybės narės teritorijoje arba siekia be leidimo patekti į tą valstybę Tarybos sprendime nurodytu laikotarpiu, minimu šios direktyvos 5 straipsnyje. Valstybės narės, remdamosi dvišaliu susitarimu, gali nuspręsti šio straipsnio netaikyti.

12 straipsnis

Asmenims, kurie naudojami laikina apsauga, valstybės narės leidžia ne ilgesnį kaip laikinos apsaugos terminas laikotarpį dirbti savarankiškai arba pagal darbo sutartį, laikantis profesinei veiklai taikomų nuostatų, taip pat naudotis švietimo suaugusiems, profesinio mokymo ir praktinės darbo vietos patirties galimybėmis. Valstybės narės dėl darbo rinkos politikos krypčių pirmenybę gali teikti ES ir valstybių, kurios privalo laikytis Europos ekonominės erdvės susitarimo, piliečiams, taip pat teisėtai gyvenantiems ir bedarbio išmoką gaunantiems trečiosios šalies piliečiams. Taikoma bendra valstybių narių teisė, reguliuojanti atlyginimą, teisė naudotis socialinės apsaugos sistemomis, kurioms priklauso asmenys, dirbantys pagal darbo sutartį ir savarankiškai, ir kitos darbo sutarties sąlygos.

13 straipsnis

1. Valstybės narės užtikrina, kad asmenys, kurie naudojami laikina apsauga, turi teisę į tinkamas apgyvendinimo sąlygas arba prirėkus teisę gauti lėšas būstui įsigyti.

2. Valstybės narės asmenims, kurie naudojami laikina apsauga, sudaro galimybes gauti būtiną socialinės apsaugos paramą ir lėšų pragyvenimui, jeigu jie neturi pakankamai pajamų, taip pat sveikatos priežiūrai. Nepažeidžiant šio straipsnio 4 dalies nuostatų, būtina parama sveikatos priežiūrai apima bent skubią pagalbą ir būtiną ligos gydymą.

3. Jeigu asmenys, kurie naudojami laikina apsauga, dirba savarankiškai arba pagal darbo sutartį, nustatant siūlomą pagalbą dydį reikėtų atsižvelgti į jų galimybę patenkinti savo poreikius.

4. Asmenims, kurie naudojami laikina apsauga ir turi specialių poreikių, tokiems kaip nelydimi nepilnamečiai ar asmenys, buvę kankinti, išžaginti ar patyrę kitokį didelį psichologinį, fizinį ar lytinį smurtą, valstybės narės suteikia būtiną medicininę ar kitą paramą.

14 straipsnis

1. Valstybės narės jaunesniems kaip 18 metų asmenims, kurie naudojami laikina apsauga, suteikia teisę į švietimą tomis pačiomis

sąlygomis kaip ir priimančiosios valstybės narės piliečiams. Valstybės narės gali numatyti, kad tokia teisė suteikiama tik į valstybinę švietimo sistemą.

2. Valstybės narės gali leisti suaugusiems asmenims, kurie naudojami laikina apsauga, pasinaudoti bendrojo lavinimo sistema.

15 straipsnis

1. Šiame straipsnyje tais atvejais, kai kilmės šalyje šeimos jau buvo sukurtos, bet išskirtos dėl aplinkybių, susijusių su masiniu srautu, šeimos nariais laikomi šie asmenys:

a) rėmėjo sutuoktinis arba jo (jos) nevedęs nuolatinis partneris, jeigu pagal atitinkamos valstybės narės teisės aktus ar praktiką nevedusioms poroms nustatytos panašios sąlygos kaip ir vedusioms poroms pagal jos užsieniečių įstatymą; rėmėjo arba jo (jos) sutuoktinio nepilnamečiai, nesudarę santuokos vaikai, nesvarbu, ar jie gimę santuokoje ar ne, ar buvo įvaikinti;

b) kiti artimi giminaičiai, kurie įvykių, tapusių masinio srauto priežastimi, metu gyveno kartu kaip šeimos nariai ir visiškai arba didele dalimi priklausė nuo rėmėjo.

2. Jeigu kai kuriems šeimos nariams skirtingos valstybės narės suteikė laikiną apsaugą, valstybės narės, atsižvelgusios į minėtų šeimos narių norą, sujungia šeimos narius, jeigu įsitikina, kad jie atitinka šio straipsnio 1 dalies a punkte nurodytą aprašymą. Valstybės narės gali sujungti šeimos narius, jeigu įsitikina, kad šeimos nariai atitinka šio straipsnio 1 dalies b punkto aprašymą, kiekvienu konkrečiu atveju atsižvelgdamos į itin sunkų išmėginimą, jeigu šeimos nariai nesusijungtų.

3. Jeigu rėmėjas laikina apsauga naudojami vienoje valstybėje narėje, o vienas ar keletas šeimos narių dar nėra kurioje nors valstybėje narėje, valstybė narė, kurioje rėmėjui yra suteikta laikina apsauga, sujungia šeimos narius, kuriems būtina apsauga, su rėmėju tais atvejais, kai ji įsitikina, jog šeimos nariai atitinka šio straipsnio 1 dalies a punkto aprašymą. Valstybė narė gali sujungti šeimos narius, kuriems būtina apsauga, su rėmėju tais atvejais, kai ji įsitikina, kad šeimos nariai atitinka šio straipsnio 1 dalies b punkto aprašymą, kiekvienu konkrečiu atveju atsižvelgdama į itin sunkų išmėginimą šeimos nariams, jeigu jie nesusijungtų.

4. Valstybės narės, taikydamos šį straipsnį, labiausiai žiūri geriausių vaiko interesų.

5. Atitinkamos valstybės narės, atsižvelgdamos į šios direktyvos 25 ir 26 straipsnius, nusprendžia, kurioje valstybėje narėje šeima susijungs.

6. Susijungusiems šeimos nariams išduodami leidimai gyventi pagal laikinos apsaugos nuostatas. Dokumentai ar kiti lygiavertiniai įrodymai išduodami tuo pačiu tikslu. Persiuntus šeimos narius į kitos valstybės narės teritoriją, siekiant juos sujungti šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, paaimamas išduotas leidimas gyventi ir valstybėje narėje, iš kurios asmuo išvyksta, nebegalioja įsipareigojimais dėl atitinkamo asmens laikinos apsaugos.

7. Šiam straipsniui praktiškai įgyvendinti gali būti bendradarbiaujama su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis.

8. Valstybė narė kitos valstybės narės prašymu teikia II priede nurodytą informaciją apie asmenį, kuriam suteikta laikina apsauga, būtiną šiame straipsnyje nurodytam klausimui spręsti.

16 straipsnis

1. Valstybės narės kuo greičiau imasi priemonių užtikrinti, kad nelydimiems nepilnamečiams, kurie naudojami laikina apsauga, būtų atstovaujama arba suteikiant teisėtą globą, arba prireikus jiems atstovautų organizacija, kuri atsako už nepilnamečių globą ir gerovę, arba jiems būtų atstovaujama bet kuriuo kitu tinkamu būdu.

2. Valstybės narės laikinos apsaugos metu numato, kad nelydimi nepilnamečiai būtų apgyvendinti:

- a) su suaugusiais giminaičiais;
- b) su globėjų šeima;
- c) priėmimo centruose su specialiu nepilnamečių aprūpinimu arba kitose patalpose, tinkamose apgyvendinti nepilnamečius;
- d) su asmeniu, kuris prižiūrėjo vaiką perkėlimo iš šalies metu.

Valstybės narės imasi priemonių, būtinų perkėlimui įgyvendinti. Suaugusio asmens ar atitinkamų asmenų sutikimą parengia valstybės narės. Į vaiko nuomonę atsižvelgiama pagal jo amžių ir subrendimą.

IV SKYRIUS

Teisė pasinaudoti prieglobsčio suteikimo procedūra naudojantis laikina apsauga

17 straipsnis

1. Asmenys, kurie naudojami laikina apsauga, turi turėti teisę bet kada pateikti prašymą suteikti jiems prieglobstį.

2. Visi prašymai suteikti prieglobstį, neišnagrinėti iki laikinos apsaugos termino pabaigos, baigiami nagrinėti tam terminui pasibaigus.

18 straipsnis

Taikomi kriterijai ir tvarka, kaip priimti sprendimą, kuri valstybė narė atsako už prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimą. Pirmiausia valstybė narė, atsakanti už asmens, kuris naudojasi šioje direktyvoje numatyta laikina apsauga, pateikto prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimą, yra ta valstybė narė, kuri sutiko, kad jis būtų persiustas į jos teritoriją.

19 straipsnis

1. Valstybės narės gali numatyti, kad tuo metu, kai prašymai yra nagrinėjami, asmuo, turintis prieglobsčio prašytojo statusą, negali naudotis laikina apsauga.

2. Jeigu, išnagrinėjus prašymą suteikti prieglobstį, pabėgėlio statusas arba tam tikrais atvejais kitos rūšies apsauga asmeniui, kuris turi teisę į laikiną apsaugą arba ja jau naudojasi, nesuteikiama, valstybė narė, nepažeisdama šios direktyvos 28 straipsnio, numato, kad tas asmuo laikina apsauga naudojasi arba toliau naudosis likusį apsaugos laiką.

V SKYRIUS

Grįžimas ir priemonės pasibaigus laikinos apsaugos terminui

20 straipsnis

Pasibaigus laikinos apsaugos terminui, bendrieji valstybių narių įstatymai dėl apsaugos ir užsieniečių taikomi nepažeidžiant šios direktyvos 21, 22 ir 23 straipsnių.

21 straipsnis

1. Valstybės narės imasi priemonių, būtinų, kad asmenys, kurie naudojami laikina apsauga arba jos terminui pasibaigus, savanoriškai grįžtų į savo šalį. Valstybės narės užtikrina, kad nuostatos, reguliuojančios asmenų, kurie naudojami laikina apsauga, savanorišką grįžimą, palengvintų jų grįžimą nesumenkinant žmogaus orumo.

Valstybė narė užtikrina, kad sprendimas dėl tų asmenų grįžimo būtų priimtas visapusiškai susipažinus su faktais. Valstybės narės gali numatyti padėties įvertinimo misijas.

2. Kol dar nesibaigęs laikinos apsaugos terminas, valstybės narės, atsižvelgdamos į kilmės šalyje vyraujančias aplinkybes, duoda palankų atsakymą į asmenų, kurie naudojami laikina apsauga ir pasinaudojo savo savanoriško grįžimo teise, prašymus grįžti į priimančią valstybę narę.

3. Pasibaigus laikinos apsaugos terminui, valstybės narės gali numatyti, kad III skyriuje nurodyti išpareigojimai kai kuriems asmenims, kurie naudojami laikina apsauga ir naudojami savanoriško grįžimo programa, būtų pratęsti. Pratęsimas turi įsigalioti iki grįžimo datos.

22 straipsnis

1. Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad priverstinis grąžinimas asmenų, kurių laikinos apsaugos terminas baigėsi ir kurie negali būti priimti, būtų įgyvendintas nesumenkiant žmogaus orumo.

2. Priverstinio grąžinimo atvejais valstybės narės apsvaisto visas įtikinamas humanitarines priežastis, dėl kurių grąžinimo konkrečiais atvejais gali būti neįmanomas arba nepagrįstas.

23 straipsnis

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių dėl asmenų, kurie naudojami laikina apsauga ir kurie pagal sveikatos būklę negali keliauti, gyvenimo sąlygų, pavyzdžiui, jeigu nutraukus jų gydymą jiems būtų labai pakenkta. Jų negalima išsiųsti, kol trunka ta padėtis.

2. Valstybės narės gali leisti šeimoms, kurių vaikai yra nepilnamečiai ir lanko valstybėje narėje mokyklą, pasinaudoti gyvenimo sąlygomis, leidžiančiomis tam tikriems vaikams baigti einamuosius mokslo metus.

VI SKYRIUS

Solidarumas

24 straipsnis

Šioje direktyvoje numatytos priemonės remiamos iš Europos pabėgėlių fondo, įkurto Sprendimu 2000/596/EB, tame sprendime nustatytais sąlygomis.

25 straipsnis

1. Valstybės narės priima asmenis, kuriems gali būti suteikta laikina apsauga, vadovaudamosi Bendrijos solidarumo dvasia. Jos skaičiais arba bendrais bruožais nurodo savo pajėgumą priimti tokius asmenis. Ši informacija turi būti nurodyta 5 straipsnyje minimame Tarybos sprendime. Priėmus tą sprendimą, valstybės narės gali nurodyti papildomą asmenų priėmimo pajėgumą, apie tai pranešdamos Tarybai ir Komisijai. Ši informacija nedelsiant pateikiama JTPRVK.

2. Atitinkamos valstybės narės kartu su kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis užtikrina, kad asmenys, pagal

5 straipsnyje minimą Tarybos sprendimą turintys teisę, bet dar neatvykę į Bendriją, pareikštų savo norą būti priimti jų teritorijoje.

3. Jeigu asmenų, kurie turi teisę į laikiną apsaugą po staigaus masinio srauto, skaičius yra didesnis nei šio straipsnio 1 dalyje minėtas priėmimo pajėgumas, Taryba skubos tvarka patikrina padėtį ir imasi atitinkamų priemonių, įskaitant rekomendaciją teikti papildomą paramą tą srautą priimančioms valstybėms narėms.

26 straipsnis

1. Laikinos apsaugos metu valstybės narės bendradarbiauja tarpusavyje ryšium su asmenų, kurie naudojami laikina apsauga, perkėlimu gyventi iš vienos valstybės narės į kitą, jeigu atitinkami asmenys sutiko būti perkeliami.

2. Valstybės narės nusiunčia prašymus dėl perkėlimo kitoms valstybėms narėms, apie tai pranešdamos Komisijai ir JTPRVK. Valstybės narės praneša prašančiajai valstybei narei apie savo pajėgumą priimti perkeliamus asmenis.

3. Valstybė narė kitos valstybės narės prašymu teikia II priede nurodytą informaciją apie asmenį, kuris naudojami laikina apsauga, būtiną šiame straipsnyje nurodytam klausimui spręsti.

4. Jeigu asmuo perkeliamas iš vienos valstybės narės į kitą, leidimas gyventi valstybėje narėje, iš kurios asmuo išvyksta, ir išsipareigojimai atitinkamiems asmenims dėl laikinos apsaugos valstybėje narėje, iš kurios asmuo išvyksta, nustoja galioję. Nauja priimančioji valstybė narė suteikia atitinkamiems asmenims laikiną apsaugą.

5. Valstybės narės naudoja I priede pateiktą leidimo perkelti iš vienos valstybės narės į kitą asmenis, kurie naudojami laikina apsauga, pavyzdį.

VII SKYRIUS

Administracinis bendradarbiavimas

27 straipsnis

1. Siekdama administracinio bendradarbiavimo, būtino laikinai apsaugai suteikti, kiekviena valstybė narė paskiria nacionalinę informacinę tarnybą ir jos adresą nusiunčia kitoms valstybėms narėms ir Komisijai. Valstybės narės kartu su Komisija imasi visų atitinkamų priemonių užmegzti tiesioginį bendradarbiavimą ir keistis informacija tarp kompetentingų institucijų.

2. Valstybės narės reguliariai ir kuo greičiau perduoda duomenis apie asmenų, kurie naudojami laikina apsauga, skaičių ir išsamią informaciją apie nacionalinius įstatymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius laikinos apsaugos suteikimą.

VIII SKYRIUS

Specialios nuostatos

28 straipsnis

1. Valstybės narės gali nesuteikti asmeniui laikinos apsaugos, jei:

a) yra rimtų priežasčių manyti, kad:

- i) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikalto žmonijai, kaip nurodyta tarptautiniuose dokumentuose, parengtuose tam, kad būtų imamasi priemonių prieš tokius nusikaltimus;
- ii) jis padarė sunkų nepolitinio pobūdžio nusikaltimą už priimančiosios valstybės narės ribų prieš priimant jį į tą valstybę narę kaip asmenį, kuris naudojasi laikina apsauga. Tikėtino baudžiamojo persekiojimo mastas turi būti nustatytas atsižvelgus į nusikaltimo, kuriuo atitinkamas asmuo įtariamas, pobūdį. Itin žiaurus veiksmas, net ir tais atvejais, jei jie buvo padaryti tariamai politiniu tikslu, gali būti priskirti prie sunkių nepolitinio pobūdžio nusikaltimų. Tokia nuostata taikoma ir nusikaltimo dalyviams, ir jo kurstytojams;
- iii) jis kaltinamas padaręs veiksmus, prieštaraujančius Jungtinių Tautų tikslams ir principams;

b) yra pakankamas pagrindas laikyti jį asmeniu, pavojingu priimančiosios valstybės narės saugumui, arba, įsiteisėjus galutiniam teismo sprendimui dėl itin sunkaus nusikaltimo, jis pavojingas priimančiosios valstybės narės visuomenei.

2. Pagrindas nesuteikti asmeniui laikinos apsaugos pagal šio straipsnio 1 dalį priklauso tik nuo atitinkamo asmens elgesio. Sprendimai ar priemonės nesuteikti laikinos apsaugos remiasi proporcingumo principu.

IX SKYRIUS

Baigiamosios nuostatos

29 straipsnis

Asmenys, kuriems valstybė narė nesuteikė laikinos apsaugos arba neleido susijungti šeimai, turi teisę atitinkamoje valstybė narėje paduoti teisėtą skundą.

30 straipsnis

Valstybės narės nustato taisykles nuobaudoms, taikytinoms už nacionalinių nuostatų, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimus, ir imasi visų priemonių, būtinų jų taikymui užtikrinti. Numatytos nuobaudos turi būti veiksmingos, proporcingos nusižengimo pavojingumui ir atgrasančios.

31 straipsnis

1. Ne vėliau nei praėjus dvejiems metams nuo šios direktyvos 32 straipsnyje nurodytos dienos, Komisija atsiskaito Europos Parlamentui ir Tarybai apie šios direktyvos taikymą valstybėse narėse ir siūlo padaryti būtinus pakeitimus. Valstybės narės nusiunčia Komisijai visą informaciją, būtiną šiai ataskaitai parengti.

2. Pateikusi šio straipsnio 1 dalyje minėtą ataskaitą, Komisija ne rečiau kaip kartą per penkerius metus nusiunčia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą apie šios direktyvos taikymą valstybėse narėse.

32 straipsnis

1. Valstybės narės vėliausiai iki 2002 m. gruodžio 31 d. priima įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

2. Valstybės narės, priimdamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

33 straipsnis

Ši direktyva įsigalioja jos paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* dieną.

34 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms pagal Europos bendrijos steigimo sutartį.

Priimta Briuselyje, 2001 liepos 20 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

J. VANDE LANOTTE

I PRIEDAS

Leidimo perkelti asmenis, kurie naudojami laikina apsauga, pavyzdys

LEIDIMAS

Leidimą duodančios valstybės narės pavadinimas:

Identifikavimo kodas (*):

Išduotas pagal 2001 m. liepos 20 d. Direktyvos 2001/55/EB dėl minimalių normų suteikiant laikiną apsaugą perkeltiesiems asmenims, esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą 26 straipsnį.

Galioja tik perkėlimui iš⁽¹⁾ į⁽²⁾.

Minėtas asmuo turi prisistatyti⁽³⁾ iki⁽⁴⁾.

Išduotas:

PAVARDĖ:

VARDAI:

GIMIMO VIETA IR DATA:

Jei nepilnametis, už jį atsakingo suaugusiojo pavardė (-ės):

LYTIS:

PILIETYBĖ:

Išdavimo data:

Nuotrauka

Antspaudas

Gavėjo parašas: Kompetentingos institucijos vardu:

Leidimo turėtojo asmenybę nustatė institucijos⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾

Leidimo turėtojo asmenybė nebuvo nustatyta

Šis dokumentas išduotas tik pagal Direktyvos 2001/55/EB 26 straipsnį ir jokių būdu nėra dokumentas, atitinkantis kelionės dokumentą, leidžiantį asmeniui kirsti išorės sieną, arba atitinkantis asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

(*) Identifikavimo kodą paskiria šalis, iš kurios asmuo perkeliamas į kitą valstybę narę.

⁽¹⁾ Valstybė narė, iš kurios asmuo perkeliamas.

⁽²⁾ Valstybė narė, į kurią asmuo perkeliamas.

⁽³⁾ Vieta, į kurią asmuo turi prisistatyti atvykęs į antrą valstybę narę.

⁽⁴⁾ Terminas, iki kurio asmuo turi prisistatyti atvykęs į antrą valstybę narę.

⁽⁵⁾ Pagal šiuos institucijoms pateiktus kelionės ar tapatybės dokumentus.

⁽⁶⁾ Pagal dokumentus, išskyrus kelionės ar tapatybės dokumentą.

II PRIEDAS

Direktyvos 10, 15 ir 26 straipsniuose minėta informacija nurodoma tiek, kiek būtina dėl vieno ar kelių šių dokumentų ar duomenų:

- a) atitinkamo asmens duomenys (pavardė, pilietybė, gimimo data ir vieta, šeimyninė padėtis, giminystės ryšiai);
- b) atitinkamo asmens tapatybės ir kelionės dokumentai;
- c) dokumentai, patvirtinantys šeimos ryšius (santuokos liudijimas, gimimo liudijimas, įvaikinimo liudijimas);
- d) kita informacija, būtina asmens tapatybei ar šeimos ryšiams nustatyti;
- e) leidimai gyventi, vizos arba sprendimai, kuriais valstybė narė atsisako tam tikram asmeniui išduoti leidimą gyventi, ir dokumentai, kurie yra sprendimų pagrindas;
- f) prašymai gauti leidimą gyventi ir vizas, kuriuos padavė atitinkamas asmuo ir laukia valstybėje narėje, bei šių dokumentų tvarkymo stadija.

Informaciją pateikianti valstybė narė praneša prašančiajai valstybei narei visą pataisytą informaciją.
